

Pogłębiony Jednolity Rynek dla bardziej konkurencyjnego przemysłu w UE

Jednolity Rynek, fundament dobrobytu, wzrostu, rozwoju i konkurencyjności międzynarodowej, największe osiągnięcie projektu europejskiego oraz gwarant silnej globalnie pozycji gospodarczej i politycznej Unii Europejskiej – stoi przed poważnymi wyzwaniami zarówno wewnętrznymi, jak i zewnętrznymi.

- W ostatnich latach, z jednej strony, a) pojawiła się silna presja protekcjonistyczna ze strony Państw Członkowskich, co doprowadziło do pojawienia się nowych barier w wewnątrzunijnym handlu towarami i usługami, w tym w ramach delegowania pracowników; b) wzmocniły się negatywne konsekwencje niespójnych działań podejmowanych w ramach różnych polityk unijnych, jak też c) zwiększył się odsetek nieprawidłowej transpozycji prawa UE przez Państwa Członkowskie
- Z drugiej strony, pojawiły się nowe trendy w gospodarce światowej: a) presja nie zawsze uczciwej konkurencji ze strony globalnych partnerów gospodarczych, b) zwiększenie roli usług w wytwarzaniu wartości dodanej w ramach zarówno serwityzacji przemysłu przetwórczego, jak i zwiększenia znaczenia dostępu do niematerialnych zasobów (*intangibles assets*), takich jak usługi informacji, wiedzy i komunikacji w miejsce gromadzenia zasobów materialnych (*tangible assets*) przez konsumentów; c) rozwój obiektywnych i uniwersalnych tendencji (*megatrends*) – takich jak dynamiczny rozwój innowacji zakłócających (*disruptive innovations*), tj. cyfryzacji, platform gospodarki współdzielenia się (*sharing economy*), sztucznej inteligencji, elektromobilności i pojazdów autonomicznych; d) zmiany klimatyczne.

W obliczu powyższych wzajemnie przenikających się zjawisk, wyzwaniem dla Jednolitego Rynku staje się znalezienie sposobu na nadrobienie dystansu do wiodących w skali światowej gospodarek poprzez dalsze pogłębianie procesów integracyjnych rynku wewnętrznego UE, z jednoczesnym zapewnieniem równego poziomu szans (*level playing field*) poprzez jednolite i skuteczne egzekwowanie istniejących reguł w handlu międzynarodowym.

Cele

Podstawowym celem, jaki powinien zostać w przyszłości osiągnięty dzięki Jednolitemu Rynkowi powinien być możliwie największy poziom integracji gospodarczej, dzięki której Europejczycy będą żyli w zrównoważonej i bezpiecznej Unii.

Głównym celem szczegółowym, adresującym wyzwania zarówno wewnątrz, jak i na zewnątrz UE powinna być likwidacja istniejących oraz zapewnienie niewprowadzania nowych barier w czterech swobodach rynku wewnętrznego UE. Spójny wewnątrznie (*seamless*) Jednolity Rynek wymaga zatem ujednoliconej we wszystkich Państwach Członkowskich, skutecznej implementacji przepisów unijnych oraz przejrzystych, niedyskryminacyjnych zasad egzekwowania swobód traktatowych.

Kolejnym celem szczegółowym dla przyszłej UE powinna być dalsza integracja sektora usługowego poprzez eliminowanie barier administracyjnych i regulacyjnych. Obecnie największy niewykorzystany potencjał posiada sektor usług – różne badania bezsprzecznie wykazują, że jego pełniejsza integracja przyniosłaby obywatelom, przedsiębiorcom i gospodarce UE wymierne korzyści i przyczyniłaby się do zwiększenia PKB per capita w UE średnio o ok. 0,6%. Utrzymywanie barier w przepływie usług negatywnie wpływa na potencjał integracyjny w sektorze towarów, co powoduje w rezultacie spadek konkurencyjności producentów europejskich na rynku unijnym na korzyść tańszych dostawców z państw spoza UE. Kolejnym przykładem tej współzależności (*interdependency*) jest zjawisko serwityzacji, a więc powiązania produkcji przemysłu przetwórczego z oferowaniem usług.

Usunięcie barier na Jednolitym Rynku zarówno towarów, jak i usług przyczyni się do pełniejszej integracji łańcuchów wartości wokół podmiotów o transgranicznej i ogólnoeuropejskiej skali działania, zdolnych do konkurowania z globalnymi rywalami – europejskich „championów”. Pod tą

Wkład Polski do przygotowań Agendy Strategicznej na lata 2019-2024

nazwą należy rozumieć gospodarcze projekty pan-europejskie, integrujące w obszarze swojego działania przedsiębiorców z kilku państw UE, których funkcjonowanie na Jednolitym Rynku wspomaga i wspiera pozostałe firmy obecne w łańcuchach wartości - ukrytych championów, MŚP, start-upy i scale-upy – umożliwiając im wzrost i rozwój.

Ponadto celem UE powinno być efektywne przeprowadzenie europejskiego przemysłu przez rewolucję przemysłu 4.0 i przygotowanie do kolejnej rewolucji przemysłu 5.0. Konieczne jest zwiększenie poziomu cyfryzacji europejskiego przemysłu, wykorzystania sztucznej inteligencji, Internetu rzeczy, a także wykorzystania danych przemysłowych. UE musi jednak w oparciu o wspólne wartości zapewnić, żeby te procesy odbywały się w zgodzie z podejściem stawiającym w centrum jednostkę i etykę (*ethic- and human-centric approach*) oraz realizując zasady cyfrowego zaufania (*digital trustworthiness*).

W obliczu potrzeb klimatyczno-energetycznych celem UE powinno być odpowiednio wczesne przygotowanie gruntu pod wykorzystanie szans jakie wiążą się z rozwojem niskoemisyjnej, zielonej i neutralnej środowiskowo gospodarki o obiegu zamkniętym. Unia musi wyznaczać standardy w tym obszarze i stanowić przykład tego, że troska o klimat może stać się przewagą konkurencyjną, a nie obciążeniem w globalnej konkurencji. Jednocześnie wspomniana transformacja będzie miała pozytywny wpływ na pozycję konkurencyjną całej UE, zgodnie z zasadą równości i solidarności, tylko w przypadku uwzględnienia różnej sytuacji wyjściowej w poszczególnych państwach i wypracowania rozwiązań, które umożliwią opłacalną transformację dla wszystkich, nie narzucając rozwiązań korzystnych jedynie dla wybranych.

Proponowane działania

- I. Przyjęcie zintegrowanego podejścia do Jednolitego Rynku opartego na czterech elementach zapobiegających jego fragmentaryzacji:
 - wprowadzenie jednolitych, powszechnie obowiązujących rozwiązań unijnych w oparciu o rozporządzenia lub harmonizację zupełną;
 - wzmocnienie współzależności (*interdependency*) pomiędzy sektorem usług i przemysłu;
 - uwzględnienie horyzontalnego charakteru zjawiska cyfryzacji gospodarki i opracowanie jednolitych rozwiązań dopasowanych do potrzeb podmiotów działających tradycyjnie i cyfrowo;
 - uwzględnienie potrzeby dalszego rozwoju Jednolitego Rynku i wzmocnienia konkurencyjności przedsiębiorstw europejskich w realizacji wszystkich polityk unijnych.
- II. Przyjęcie i realizacja szczegółowego programu dalszej integracji Jednolitego Rynku, w szczególności w sektorze usług, obejmującego:
 - identyfikację we współpracy z interesariuszami (państwami członkowskimi, przedsiębiorcami, obywatelami), a następnie eliminację, istniejących obecnie barier;
 - zapewnienie lepszej egzekucji przyjętego prawa przez państwa członkowskie oraz monitoringu jego stosowania tak, aby możliwa była szybka identyfikacja luk i barier, które to prawo powoduje, również w kontekście jego restrykcyjności i dyskryminującej egzekucji w obrocie transgranicznym;
 - zapewnienie przejrzystości i łatwego dostępu do informacji na temat wszystkich wymogów wynikających z obowiązujących przepisów unijnych i krajowych dotyczących usług świadczonych przez podmioty z innych Państw Członkowskich, np. poprzez wprowadzenie niektórych elementów diskutowanych projektów e-karty usługowej i dyrektywy notyfikacyjnej mających na celu eliminację barier administracyjnych.
- III. Komunikowanie o korzyściach i problemach jednolitego rynku:

Wkład Polski do przygotowań Agendy Strategicznej na lata 2019-2024

- oparty na faktach dialog na temat jednolitego rynku (m.in. z udziałem organizacji biznesowych), w tym w ramach SIMFO;
 - kompleksowe działania na rzecz zapewnienia aktualnych i wiarygodnych danych w UE (prawnych, makro, mikroekonomicznych i sektorowych, ilościowych i jakościowych) – analizy rynku, konsultacje;
 - opracowanie przez KE katalogu dobrych praktyk / katalogu najczęściej występujących barier;
 - stosowanie programu lepszego stanowienia prawa, w tym większy nacisk w IA na ocenę skutków dla poszczególnych p.cz. i pokazanie korzyści.
- IV. Wypracowanie przez Komisję we współpracy z Państwami Członkowskimi europejskiego mechanizmu wspierania nowoczesnego przemysłu (np. w ramach instrumentu IPCEI), który mógłby konkurować zarówno z partnerami spoza UE, jak i jednocześnie integrowałby przedsiębiorców w ramach Unii. Duże, innowacyjne w skali światowej konsorcja przemysłowe, w przypadku których dopuszczalne jest wspieranie ze środków publicznych, powinny stanowić platformę do udziału w przedsięwzięciu wszystkich podmiotów europejskich, bez względu na poziom rozwoju, lokalizację geograficzną czy zaangażowanie finansowe państwa pochodzenia, przy zachowaniu zasad konkurencji na Jednolitym Rynku. Potencjalne zmiany w zasadach udzielania pomocy publicznej nie mogą zniekształcać konkurencji na rynku wewnętrznym UE.
- V. Zwiększenie produktywności i innowacyjności MŚP, start-upów i scale-upów, które dominują w pejzażu gospodarczym UE poprzez stworzenie mechanizmu przez Komisję Europejską we współpracy z państwami członkowskimi zachęcania ich do podejmowania współpracy z uniwersytetami, jednostkami badawczymi, a także większymi firmami, wsparcie budowy sieci powiązań pomiędzy mniejszymi podmiotami oraz stworzenie elastycznych ram regulacyjnych umożliwiających podejmowanie współpracy lub koncentrację, w branżach w których służy to poprawie pozycji konkurencyjnej.
- VI. Zapewnienie równowagi pomiędzy otwartym podejściem do współpracy i wielostronnego handlu międzynarodowego, a ochroną własnych interesów. Instrumenty takie jak screening inwestycji zagranicznych, mechanizm wzajemności w zamówieniach publicznych czy przestrzeganie norm bezpieczeństwa dotyczących przywozu towarów do Europy nie mogą skutkować wprowadzeniem protekcjonizmu europejskiego, ale ich stosowanie musi zapewnić równy poziom szans i egzekwowanie reguł dla wymiany handlowej.
- VII. Rozważyć powinno się zasadność powołania niezależnego, europejskiego organu antymonopolowego, odpowiadającego na wyzwania gospodarki cyfrowej.
- VIII. Ustalenie długoterminowej unijnej mapy drogowej (*roadmap*), dotyczącej planowanych działań w zakresie zielonej gospodarki w porozumieniu z wszystkimi Państwami Członkowskimi.
- IX. Uwzględnienie przedstawionych postulatów przez nową Komisję w działaniach podejmowanych w trakcie jej kadencji oraz wypracowanie, w ścisłej koordynacji z państwami członkowskimi, długofalowego planu działania na rzecz eliminacji istniejących barier oraz lepszego wdrażania i egzekwowania przepisów dotyczących jednolitego rynku do marca 2020 r. uwzględniającego powyższe postulaty, zgodnie z zobowiązaniem Rady Europejskiej z marca 2019 r.
- X. Konsekwentne wszczynanie przez KE postępowań w wypadku naruszeń przepisów dotyczących jednolitego rynku.
- XI. Odzwierciedlenie powyższego zintegrowanego podejścia w ewaluacji i rewizji ram instytucjonalnych Komisji i Rady – tylko pełniejsza koordynacja działań pomiędzy różnymi DG (COMP, TRADE, GROW, CONNECT), a także formacjami Rady (COMPET, ENVI, EPSCO, TELECOM) umożliwi wypracowanie kompleksowej i spójnej europejskiej polityki przemysłowej.